

“CLIMATE CHANGE IN ASIA-PACIFIC REGION: SECTORAL RISKS AND CHANGES”

6 Temmuz 2020
Zoom Online Konferans Sistemi

“CLIMATE CHANGE IN ASIA-PACIFIC REGION: SECTORAL RISKS AND CHANGES”

6 Temmuz 2020

Zoom Online Konferans Sistemi

Konuşmacılar

- **MUSTAFA OSMAN TURAN**
T.C. Dacca Büyükelçisi
- **DR.ROBERTO RIDOLFI**
BM Gıda Ve Tarım Örgütü Genel Müdür Yardımcısı
- **FATİH ÖZKADI**
Arçelik Kalite, Sürdürülebilirlik ve Resmi İlişkiler Direktörü
- **DR. ALTAY ATLI**
*Boğaziçi Üniversitesi Asya Çalışmaları Merkezi Öğretim Üyesi
ve Atlı Global Kurucu Direktörü*
- **SILA BOZOK**
Dünya Enerji Konseyi Gelecek Enerji Liderleri Üyesi

Katılımcı Sayısı: 83

TOPLANTI NOTU

6 Temmuz 2020 tarihinde DEİK Asya-Pasifik Bölge Direktörlüğü tarafından, Boğaziçi Üniversitesi Asya Çalışmaları Merkezi Öğretim Üyesi ve Atılı Global Kurucu Direktörü Dr. Altay Atılı moderatörlüğünde, T.C. Dacca Büyükelçisi Mustafa Osman Turan, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü Genel Müdür Yardımcısı Dr. Roberto Ridolfi, Arçelik Kalite, Sürdürülebilirlik ve Resmi İlişkiler Direktörü Fatih Özkadı ve Dünya Enerji Konseyi Gelecek Enerji Liderleri Üyesi Sıla Bozok'un katılımlarıyla **"Climate Change in Asia-Pacific Region: Sectoral Risks and Changes"** webinar etkinliği düzenlenmiştir.

Etkinlikte iklim krizinin Asya-Pasifik bölgesindeki ülkelere, küresel ekonomiye ve uluslararası ilişkilere etkilerinin yanı sıra, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleriyle (*The 2030 Agenda for Sustainable Development*) uyumlu iş modelleri ve iklim krizinin hangi sektörlerde değişimler ve riskler yarattığı değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, Dr. Altay Atılı tarafından konuşmacılara farklı alanlarda sorular yöneltilmiş ve katılımcı iş insanlarımız için bilgilendirici yanıtlar alınmıştır. Etkinliğe 83 iş insanı katılım gerçekleştirmiştir.

MUSTAFA OSMAN TURAN

T.C. Dacca Büyükelçisi

COVID-19 krizi dünya iklim değişikliği kriziyle savaşıırken ortaya çıktı. Türkiye’yi, iklim krizine karşı en savunmasız ülkelerden birisi olan Bangladeş’te temsil ediyorum. Hava kirliliği, olağanüstü iklim olayları, toprak kayması gibi sonuçlar ortaya çıkaran iklim krizinden tüm vatandaşlar etkileniyor. İklim krizi hızla kötüleşiyor ve dünyada ortalama sıcaklık sürekli olarak artarken kuraklık oranları da artıyor. Dünya Meteoroloji Organizasyonu (WMO) verilerine göre, 2019 yılındaki Temmuz ayı dünyada kaydedilmiş en sıcak ay oldu. Son 20 yılda, Akdeniz’deki sıcaklık artışı dünyadaki ortalama artıştan daha yüksek gerçekleşti ve deniz seviyeleri 6 cm kadar yükseldi. Tüm bunlara karşı ulusal ve uluslararası boyutta iş birliği gerçekleştirilmesi gerekiyor. İklim değişikliğinden en yoğun şekilde etkilenen ülkelerden biri olan Bangladeş, dünyanın geri kalanı gibi iklim krizini teorik anlamda tartışmıyor, direkt olarak krizin gerçek sonuçlarını gün gün yaşıyor. 172 ülkeyi kapsayan Dünya Risk Endeksi sıralamasında Bangladeş en riskli 9. ülke olarak yer alıyor. Bu şartlar altında mücadelenin gerekliliği neticesinde Bangladeş, iklim krizine karşı koymak için önemli planlar geliştiriyor. Eski BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon’a göre, Bangladeş bu sürece adaptasyonu ile bir mucizeyi başardı. Dünyanın en fakir ülkelerinden birisinin, iklim kriziyle savaşta bu kadar kritik bir noktada olmasının ilk sebebi eşsiz bir coğrafyaya sahip olması. 3 nehrin kesişimindeki bir delta ovasında yer alan bu ülkenin kuzeyinde Himalaya Dağları, güneyinde ise Bengal Körfezi bulunuyor. Ülkenin üçte ikisi deniz seviyesinden sadece 5 metre yukarıda. Örnek olarak, bu yıl Camuna Nehri’nin şiddetli yağmurla taşmasıyla 200.000 kişi yer değiştirmek (forced displacement) zorunda kaldı. Bangladeş, her 5 yılda bir ülke çapında kuraklıkla mücadele ediyor. Bütün bunlar, en büyük sektörü tarım olan Bangladeş ekonomisini çok zor bir durumda bırakıyor. 1998-2010 arasında, Bangladeş GSYH’sinin %6’sı, doğa

olayları sebebiyle eridi. Şimdi ise COVID-19'un yanı sıra göç ve başka sorunlarla mücadele eden Bangladeş, çok zor günler geçiriyor. Bütün bunların yanında iklim krizi ise yaşananlarla mücadeleyi daha da güçleştiriyor. Araştırmacılar Bangladeş'in içinde bulunduğu coğrafyanın yaklaşık %10'unun birkaç on yıl içinde sular altında kalabileceğini ortaya çıkardı. Aynı şekilde Dünya Bankası 2050 itibarıyla 14 milyon Bangladeşli iklim göçmeninin ortaya çıkabileceğini söylüyor. Bütün bunların bir sonucu olarak, dünyanın bazı ülkelerinde iklim krizi ciddiye alınmazken Bangladeş hızlı aksiyon almaya çalışıyor. İklim değişikliğine uyum sağlamak için bir ulusal program oluşturan ilk ülke, 2009'da Bangladeş oldu ve dayanıklı hasatlar için çalışmalar başlatıldı. Bangladeş, son on yılda iklim krizine karşı mücadele kapsamında yılda 1 milyar dolardan fazla harcama yaptı. Bu konuda çalışmaları yalnızca hükümet değil, halk da gerçekleştiriyor. Çoğunlukla tavuk ve pirinç yetiştiren bazı çiftçilerin artan su baskınlarıyla bu çalışmaları imkânsız hale gelince, bazı yerel bölgelerde ördek yetiştirilmeye başlandı. Bütün bu çalışmaların sonuçları açıkça görülüyor: 2017'de, Mora Hortumu yarım milyon insanın hayatını kaybetmesine sebep olmuştu. Bu yıl ise Amphan Hortumu aynı bölgede yalnızca 20 insanın hayatını kaybetmesine sebep oldu. Doğru önlemlerle iki buçuk milyon insan güvenli bölgelere aktarıldı. Yine de bu hortumun da Bangladeş ekonomisine ağır etkileri oldu, COVID-19'un olumsuz etkileriyle de birleşince yaşanan bu felaketin boyutu büyüdü. Bu konuda bir uzmanın Bangladeş için üç önerisi mevcut. İlki, ulusal boyutta oluşturulacak bir finansman planı aracılığıyla bir iyileştirme planı uygulanmasını içeriyor. İkincisi ise bölgesel boyutta doğa olaylarının istenmeyen etkilerini azaltan ormanların korunmasını öngörüyor. Üçüncüsü ise uluslararası boyutta Bangladeş'in BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 26. Taraflar Konferansı'nın (COP-26) iklim değişikliğine karşı korunmasız ülkeler grubu olan "Climate Vulnerable Forum"a (CVF) başkanlık ederken diğer ülkelerle tecrübesini paylaşması gerektiğiyle ilgili. Bangladeş ve benzer ülkeler bütün doğal felaketleri ve pandemiyi birbirine bağlı düşünmeli ve bütünsel olarak iklim krizine karşı savaşmalı. Bangladeş sahip olduğu tecrübeyi, iklim krizine karşı dayanıksız olan fakat gerekli birikime sahip olmayan ülkelerle paylaşmalı ve uluslararası alanda iklim krizine karşı kimseyi geride bırakmayan planlar yapılmalı.

DR. ROBERTO RIDOLFI

**BM Gıda Ve Tarım Örgütü
Genel Müdür Yardımcısı**

Büyükelçi olarak görev yaptığım zamanlarda, Pasifik'teki adalarda iklim krizine karşı mücadele stratejisi geliştirilmesinde çalıştım. Özellikle bu bölgedeki adalar için okyanuslardaki su seviyesinin yükselmesine sebep olan iklim değişikliği hayati önem taşıyor. Sürdürülebilir gıda sistemlerinin amacı, herkes için gıda güvenliğini sağlayarak sağlıklı beslenme koşullarını oluşturabilmek. Gıda sistemleri ile iklim krizi arasında negatif bir ilişki var. Tehlikeli gaz salınımının %19-29'u arası gıda sistemlerinden gelirken bunun içinde %80'lik bir kısım ise tarımdan oluşuyor. Aynı şekilde, iklim krizi derinleştikçe doğa olayları normal çizgilerinin dışına çıktıklarından küresel gıda sistemleri de bundan negatif olarak etkileniyor. Şu anda dünyadaki gıda sistemleri sürdürülebilir değil ve bunun üzerinde çalışılması gerekiyor, dünyanın bazı yerlerinde pek çok insan yetersiz beslenirken bazı yerlerde ise obezitenin meydana getirdiği sağlık masrafları artıyor. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine (SDGs) ulaşmak için yalnızca 10 yılımız var ve bu konuda yalnız hükümetlerin değil, özel sektörün de harekete geçmesi gerekli. BM Gıda ve Tarım Örgütü çatısı altında oluşan, Türkiye ve İtalya'yı da içine alacak bir Akdeniz Sürdürülebilir Bölgesel Gıda Sistemi aracılığıyla, doğayla daha uyumlu bir ilişkiye sahip olan Akdeniz'de sürdürülebilirliğin daha kolay olduğunu söyleyebilirim. BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) hem hükümetlere hem de özel kişilere daha sürdürülebilir gıda sistemleri yaratılması için teknik destek veriyor. Buldukları yerde binlerce yıldır yaşayan ve doğa ile harmoni içinde yaşamayı öğrenmiş yerlilerden iklim krizine karşı öğrenilecek çok şey olduğunu da eklemek istiyorum.

FATİH ÖZKADI

Arçelik Kalite, Sürdürülebilirlik ve
Resmi İlişkiler Direktörü

1998 ile 2017 yılları arasında yarım milyon insanın olağanüstü hava olayları sebebiyle hayatını kaybettiğini ve çok daha fazlasının zarar gördüğünü belirtmek istiyorum. Asya-Pasifik bu konuda çok riskli bir bölge, zira orada kara kısmında deniz seviyesinin aşağısında çok fazla yer bulunuyor ve çok miktarda sahile ev sahipliği yapıyor. 2011’de Tayland’da gerçekleşen sel ve Japonya’daki deprem ve tsunami bunun birer örneği. İklim krizi kötüleşerek etkisini her geçen yıl artırıyor ve tüm bunlar insan sağlığı üzerinde de birçok problem teşkil ediyor. Bunu “gezegenin ateşi yüksek” diyerek özetleyebilirim. İklim krizinin sonuçları geçtiğimiz yıllarda giderek ağırlaşırken bir pandeminin de ortaya çıkabileceği uzun zamandır konuşulmaktaydı. Şimdi size sürdürülebilir iş modellerinden bahsetmek istiyorum, son yıllarda çok önem kazanmış bir konu bu. En önemli tarafı ise tedarik zincirlerinin aksamadan çalışmasını sağlamak. Asya-Pasifik bölgesi bu süreçte, geleneksel tedarik zinciri mantığını terk ederek birleştirilmiş tedarik zincirine geçiş yapmalı. Uluslararası Enerji Ajansı’nın (IEA) verilerine göre, Asya-Pasifik bölgesinde GDP-CO2 endeksinde bir azalma trendi gözleniyor. Fakat maalesef, 1990’dan 2017’ye kadar Asya-Pasifik’te kömür kullanımında yoğun bir artış oldu, bu durumda 2002 krizinden sonra kömür kullanımını arttıran Çin’in büyük bir etkisi var. Asya-Pasifik bölgesinde sektörlere göre CO2 emisyonuna baktığımız zaman ise en çok salınımın enerji ve ulaştırma sektöründe ortaya çıktığını görüyoruz. Son yıllarda sanayii alanında ortaya çıkan salınımında ise önemli bir artış olmamış. Hindistan ve Pakistan’ın özellikle bu konuda başarı göstereceğini düşünüyorum, çünkü Asya-Pasifik bölgesindeki diğer ülkelere oranla bu ülkelerde elektriğe olan talep kıyasla daha düşük. Buna karşın, altyapı yatırımlarındaki ciddi artıştan sonra, Asya-Pasifik’te hane halkı elektrik tüketiminde ciddi bir artış oldu. Bu duruma karşı, Arçelik bölgeye

sürdürülebilir enerji anlayışına uygun olarak beyaz eşyaların ulaştırılmasını sağlıyor, fakat bu ülkelerde enerji israfına karşı yasal düzenlemelere gidilmesi de çok önemli. Arçelik'in Pakistan, Hindistan, Bangladeş, Çin ve Tayland'da üretim tesisleri bulunuyor. İklim krizi dolayısıyla ortaya çıkan doğa olaylarına karşı kırılgan bir bölgede faaliyet gösterirken çalışanlarımızı bu tehlikelerden korumak için özel önlemler alıyoruz. Arçelik Sürdürülebilirlik Stratejisi'ni takip ederek kendimize hedefler belirliyoruz, su ve enerji kullanımında sürdürülebilirlik ve karbon salınımını düşürme yolunda adımlar atıyoruz. 2025'in sonunda, Türkiye üretiminde karbon nötr (carbon neutral) hale gelmek istiyoruz. Sonraki amacımız da bunu Asya-Pasifik bölgesindeki üretimimize taşımak. Son 10 yılda neredeyse iki bin enerji verimliliği projesi gerçekleştirdik ve bu çalışmalarla 115.000 hanenin bir yılda tükettiği elektrik miktarını tasarruf ettik. Bu konuda çalışmalarımızla ilgili çok iyi bir örnek de Türkiye'de Arçelik'in Bolu ve Eskişehir'de birer tane geri dönüşüm merkezi olması. Sürdürülebilirliği çalışmaların temelinde almak, iklim kriziyle savaşta önemli bir yarar sağlıyor. Ürünlerimizin pek çoğunda geri dönüştürülmüş malzeme kullanıyoruz. 2030 için yeni bir sürdürülebilirlik hedefi oluşturduk. Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi'nin (Dow Jones Sustainability Indices –DJSI-) bir üyesiyiz, bu endekse 3 kere art arda üye olan Türkiye'den tek firma biziz.

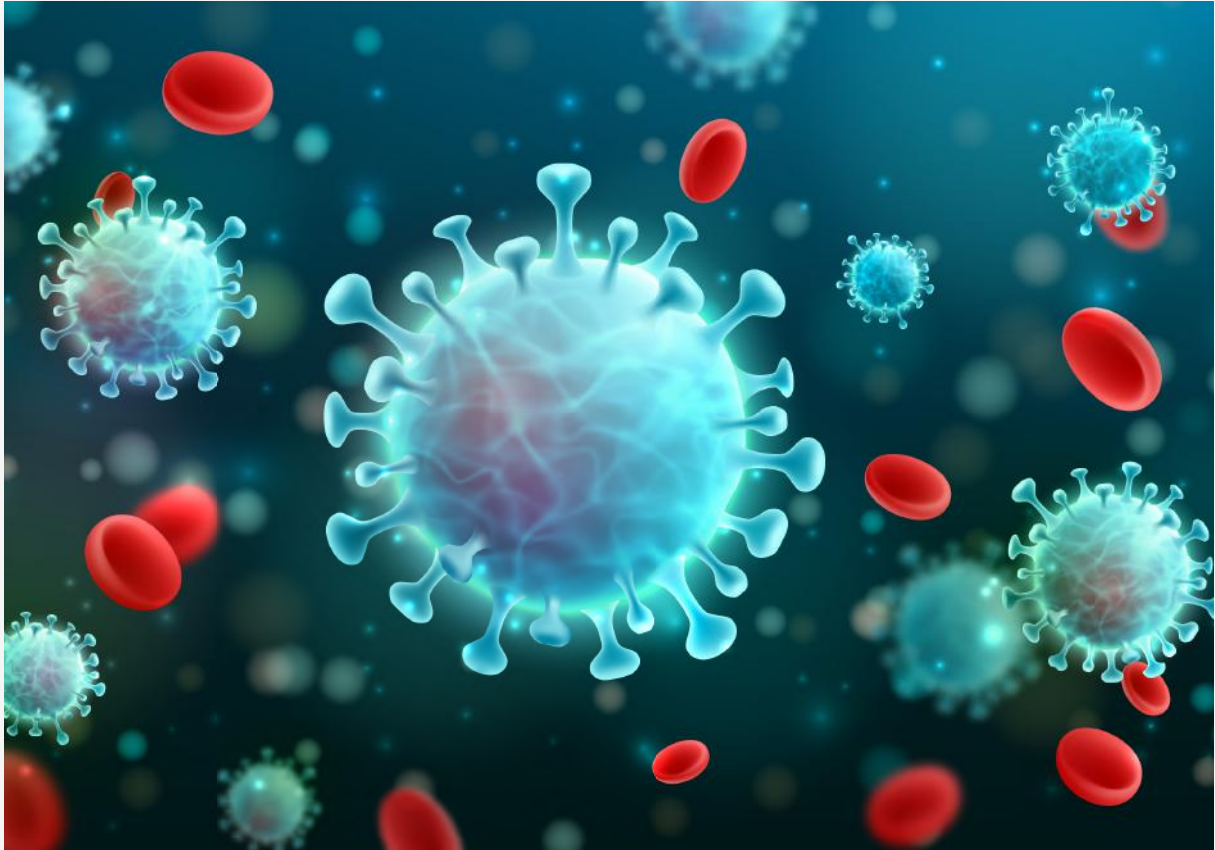
DR. ALTAY ATLI

**Boğaziçi Üniversitesi Asya Çalışmaları
Merkezi Öğretim Üyesi ve Atlı Global
Kurucu Direktörü**

COVID-19 pandemisi iklim krizinin tehdidini gözler önüne seriyor. Bu kriz Asya-Pasifik bölgesi başta olmak üzere dünya için büyük bir tehdit. COVID-19 pandemisi, sorunların küresel olduğunu ve ancak küresel çözümlerle ortadan kalkabileceklerini ortaya çıkarttı. Uluslararası alanda diyalogların geliştirilmesi gerekiyor.

Asya-Pasifik bölgesi dünyadaki CO2 salınımının yarısından fazlasının gerçekleştiği bir bölge. Çin ise tek başına dünyadaki CO2 salınımının çeyreğinden fazlasını gerçekleştiriyor. Büyük ve hızlı gelişen ekonomiler mevcut burada. Çin, gerçekten çok büyük ve önemli bir ekonomi fakat hala kömür temelli çalışıyor. Asya-Pasifik bölgesinde gerçekleşen iklim krizi bağlantılı doğa olayları burada iş hayatını gerçekten olumsuz yönde etkileyebilir, iklim krizine bağlı olaylar da aynı COVID-19 pandemisi gibi hem tedarik sürecini hem de talebi kötü yönde etkiliyorlar. Altyapı ve lojistik de iklim değişiminin yaratacağı sonuçlardan ağır etkileneceği için, hangi sektör olursa olsun bu durum sebebiyle tamamen ortadan kalkabilir. Avustralya'daki süt ürünleri üreticileri, tarımla uğraşan insanlar ve diğerleri de buna bir örnek teşkil ediyor. Bir başka örnek ise Japonya'da kış turizmi, Güneydoğu Asya'dan ise balıkçılık örnek verilebilir. Onlar için iklim krizi bir ölüm kalım meselesi. Pasifik adaları, Maldivler veya Fiji gibi ülkeler için iklim değişikliği bir teorik varsayım değil, somut bir gerçek. Örnek olarak eğer Fiji'de yaşıyorsanız ya balıkçılıkla ya turizm ile geçiniyorsunuz demektir. Bunların ikisi de iklim krizinin tehdit ettiği sektörler. Aslında bu durum onlar için bir ölüm kalım meselesi. Tarım ise etkilenecek bir başka alan. Fakat iş hayatı için dolaylı etkiler de mevcut, örnek olarak iklim krizinin tehdit ettiği ülkelerde çalışanlarınıza daha yüksek sigorta primleri ödemek zorunda kalıyorsunuz. Veya gayrimenkul benzeri

sektörlerde faaliyet gösteren bir şirketseniz, iklim krizinin tehdit ettiği bölgelerde bu tarz varlıkların değerleri düşeceği için bu durumdan negatif etkileneceksiniz. COVID-19 virüsü, karantina sebebiyle iş yapmanın imkânsızlaşmasıyla ekonominin nasıl etkilendiğini bize gösterdi, iklim krizi bu hızda derinleşirse daha çok evlere kapanacağız diyebiliriz. Örnek olarak, hükümetimiz bize asit yağmurları olduğundan 2 ay evlerden çıkılamayacağını söylerse ne yapacağız? COVID-19 karantina uygulamalarına benzer uygulamalar, başka sebeplerden dolayı gelmeye devam edecek. İklim krizine karşı iş hayatında ortaya çıkan fırsat ise, sürdürülebilir iş modelleri ortaya koymak, ama bunu nasıl yorumladığımız da önemli. İklim krizinden dolayı buzullar erirse yeni ticaret rotaları ortaya çıkabilir veya enerji rezervlerine ulaşmak kolaylaşabilir, fakat biz bu noktada kısa vadeye değil uzun vadeye odaklanmalıyız. Uzun vadede buzulların erimesi hepimize kaybettirecek. Asya-Pasifik'te politika değişikliklerine odaklandığımızda ise, sürdürülebilir iş modeline fark edilebilir bir geçiş olduğunu görüyoruz, karbon emisyonun minimuma indirildiği üretim şekilleri destekleniyor. Bölgenin, sürdürülebilir tarım, eko-turizm ve balıkçılık stratejilerine da ihtiyacı var, bütün bunlar için bölgesel iş birliğine ihtiyaç duyuluyor.

SILA BOZOK

**Dünya Enerji Konseyi Gelecek Enerji
Liderleri Üyesi**

Enerji sektörünün iklim kriziyle çok yakından bir ilgisi var. 2005'teki "World Greenhouse Gas Emissions" verilerine göre tehlikeli gaz salınımının %65'i enerji sektöründe gerçekleşmiş. İklim krizine karşı mücadele etmek için onu anlamak, sebeplerini kavramak gerekiyor. "Enerji Geçişi" (energy transition) olarak adlandırdığımız durum ise tam da bunu ifade ediyor, bunun üç boyutu var; üretimde delokalizasyon, dekarbonizasyon ve dijitalleşme. Artık hem tedarik kısmında hem talep kısmında gittikçe çoğalan aktörlerle karşılaşıyoruz. Öte yandan dekarbonizasyon, dünyanın her yerinde düşük karbon emisyonlu teknolojiye talebin artmasıyla şekillenen bir terim. Dijitalleşme ise, - COVID-19 krizi bunu iyice hızlandırdı- dünya genelinde mobilite ve elektrifikasyon talebinin artmasıyla ortaya çıkıyor. Bunların hepsi iklim krizini derinleştiren sebeplerle ilgili. Asya Pasifik Ekonomik İş birliği (APEC) ülkeleri ele alınınca, en önem verdikleri ve acil gördükleri sorun ekonomik büyüme sorunu olarak ortaya çıkıyor. Genel olarak Asya ülkeleri ele alındığında ise bu sefer ekonomik büyüme yerine yenilenebilir enerjinin en acil hareket gerektiren konu olduğu görülüyor. OECD ülkelerine bakıldığında ise bu ülkelerin yenilenebilir enerji ile iklim çerçevesindeki çalışmalar arasında bir ayırım yapmadığı ve bu konuyu en önemli konu olarak kabul ettikleri görülüyor. Bu farkın sebebi bazı Asya-Pasifik ülkelerinin iklim krizine daha az önem vermesi değil, bu ülkelerin önceliklerinin farklı olması. Enerji sektörünü ekonomik büyümeyle doğrudan bağlantılı gören bu devletlerin bir kısmı güvenli ve sürekli enerji kaynaklarına büyük bir önem veriyor. Bütün bunlardan, Asya-Pasifik'teki enerji geçişinin, Blockchain ve yapay zekayla ilgili konuları da kritik konular olarak gösteren cevapları göze alındığında OECD ülkeleriyle aynı olmayacağını söyleyebiliriz. OECD ülkeleri bir araya gelirken bu konular mevcut bile değildi. Çünkü

bu ülkelerin birçoğunda enerji bulmakta güçlükler yaşanıyor. Avustralya, iklim krizine etkilerini bilse de yakın zamanda kömür faaliyetlerine devam etme kararı aldı. Çünkü kömür oldukça fazla miktarda mevcut, ucuz ve devamlı olarak kullanılabilir. Enerji geçişini gerçekleştirirken yenilenebilir enerjiyle sınırlı kalmamak da faydalı olabilir, örnek olarak nükleer enerji ve hidrojene de odaklanmalıyız. Fakat enerji geçişini yaparken maliyetlere de dikkat etmek gerekiyor, zira insanlar elektrik faturaları bir anda yukarılara çıkarsa bundan pek hoşlanmazlar. Enerji sisteminde 3 bileşeni aynı anda sağlama almanın zorluğunu göreceğiz, bunlar: enerji güvenliği, enerji eşitliği ve doğal sürdürülebilirlik. Enerji geçişini sağlarken bir yandan bunları dengelemek oldukça zor. Asya-Pasifik ülkelerinde elektrik üretimine yoğun bir talep olduğu için dengeyi sağlamak adına bu ülkelere geçiş dönemine özel yatırımlar yapılmalı. Myanmar, Kamboçya ve Laos'un diğerlerine oranla çok daha büyük bir talebi var. Endonezya, Filipinler ve Vietnam'da ise nispeten daha düşük bir talep var ama genel olarak bölgede talep yüksek diyebiliriz. Bölgede hala 65 milyon kişinin elektriğe ulaşımı bile yok, 250 milyon kişi ise yemeğini pişirmek için hala katı biyokütleden üretilmiş enerjiye bel bağlıyor. Ancak 2030'lu yıllarda bu ülkelerde enerji ihtiyacının karşılanabileceğini görüyoruz. Bu şartlar altında bu bölgedeki ülkelere önceliklerini karbon ayak izlerini (carbon footprint) azaltmaya vermelerini beklemek, kömür üretimlerini durdurmalarını istemek haksızlık olur. Enerji geçişi oldukça karmaşık bir kavram ve uzun dönemli çalışmalar gerektiriyor. Her şeyden önce Asya-Pasifik enerji geçişi için ayrımcı olmamamız ve kömürü ortadan kaldırırken kendimizi belli başlı enerji sektörlerine hapsedmememiz gerekiyor, alternatiflere ihtiyacımız var. Bu doğalgaz olabilir, yenilenebilir enerji olabilir. Fakat yenilenebilir enerji kömür kadar güvenli de değil, zira güneş yokken veya rüzgâr kesildiğinde de telefonumuzu kullanmaya devam etmemiz gerekiyor. Bu sebeple daha stabil olan doğal gaz ya da nükleer enerji tercih edilebilir. Avustralya, Yeni Zelanda ve hatta Tayland'da iş sektörlerinde dağıtılmış enerji sistemleri için çok iyi örnekler de mevcut. Bu duruma enerji sisteminin demokratikleştirilmesi adı veriliyor, çünkü elektriği hem üretip hem de tüketebiliyorsunuz. Bu bölgede enerjiye ulaşım sorununu da dijitalleşme ve mobilitenin güçlendirilmesi aşacaktır diye düşünüyorum. Sonra zor kısım geliyor, elektrifikasyon ve alternatif yakıtlar (hidrojen gibi), hala bu sektörlerde gelişme gösterilmesi gerekiyor. Vergilendirme ve başka yollarla karbon üretimini düşürmek ve enerji sisteminden çıkartıp doğalgaza

geçmek de meselenin bir başka boyutu. Karbon salınımını durdurmak da yetmiyor, 0 noktasına inmemiz değil negatif değerlere geçmemiz gerekiyor. Bunu ormanlar oluşturarak da yapabiliriz, özel bir teknoloji yoluyla da. Yalnız bahsettiğimiz orman, Brezilya boyutunda bir orman olmalı ki karbon emisyonu 0 noktasına gelsin... Bütün bunları, yağmur ormanlarını korumak için, sürdürülebilir bir enerji sistemi yaratarak yaşanabilir bir dünya oluşturmak ve çocuklarımıza böyle bir gezegen bırakmak için yapıyoruz.

SORU-CEVAP OTURUMU

- **İklim krizinin Bangladeş'teki hayatın güncel bir parçası olduğunu söylemişsiniz. Size sorulan soru ise Bangladeş'in bir başka gerçeği olan sığınmacılar hakkında. Arakan ve çevresindeki bölgelerden gelen bu insanlar, iklim krizinden nasıl etkileniyorlar?**

Mustafa Osman Turan

İklim mültecisi konsepti Birleşmiş Milletler ajandasında özellikle de Mülteciler Yüksek Komiserliği Bürosu'nda (UNHCR) önemli bir yer tutuyor. Şu ana kadar 70 milyon kişi iklim krizi sebebiyle zorunlu yer değiştirmek zorunda kaldı ve en iyi ihtimalle önümüzdeki on yılda bu sayı 200 milyona kadar çıkacak. Kötümser tahminlere göre ise bu sayı 500 milyonu bulacak. Türkiye ise bu konuda iyi bir örnek olabilir. Nitekim ülkemiz dünyada en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülke konumunda. Ayrıca söz verilen ama söz verildiği düzeyde gönderilmeyen uluslararası yardımı da eklemeliyiz. Bangladeş gibi ülkeler önümüzdeki yıllarda daha fazla iklim mültecisine ev sahipliği yapacak. Bangladeş özelinde Myanmar'ı çatışmalardan dolayı terk eden Rohingya mültecilerini de eklemek gerekiyor. İklim krizinde artık dönecek bir yeriniz kalmıyor. Terk ettiğiniz yer tamamen yok oluyor. Bu durum dünyada daha önce yaşanan ve yaşanmakta olan mülteci krizlerinden çok daha ağır bir sorun.

- **Uluslararası kurumlar büyük güçler arasındaki çatışmalar ve ticaret savaşlarıyla bir çıkmaza sürükleniyor. Dünya Ticaret Örgütü'nün varlık sebebi de artık sorgulanıyor. Tüm bu süregelen durumlar BM Gıda ve Tarım Örgütü'nün işini zorlaştırıyor mu?**

Dr. Roberto Ridolfi

Bizim görev yaptığımız BM organizasyonu olan Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) hükümetler arası bir organ. Her 4 yılda bir bu organizasyonun genel sekreteri 192 katılımcı ülkenin seçimiyle başa geliyor. Çin'den Dr. Chu geçen yıl seçildi örnek olarak. Ben işin biraz daha teknik kısmındayım, nispeten politik meselelerden sıyrılabiliriz, ama çok da fazla sıyrılamıyoruz. BM sistemi, II. Dünya Savaşı ardından imzalanmış Yalta Antlaşması'nın bir ürünü. Ama o günden bugüne dünya çok değişti. Siyasi çatışmaların ve anlaşmazlıkların çok taraflı ilişkilerin önemine

zarar verdiğini düşünüyorum. Bu çok rahatsız edici, çünkü dünyadaki milletler iklim krizine karşı beraber durmazsa bir çözüm bulamayacağımızı biliyorum. COVID-19 pandemisinden sonra da tedarik zincirlerini ve küreselleşmeyi sorgulamaya başladık. BM içindeki organizasyonların insanlarla ve ulusal siyasalarla ilişkisi çok farklı olabiliyor. Avrupa Birliği tecrübesi örnek alınabilir, bu şekilde sınırların açıldığı ve milletlerin bir topluluk içinde yaşadığı bir dünya görmek isterim. Avrupa Birliği, ekonomik, politik ve diğer açılardan iş birliğinin ülkeleri nasıl zenginleştirdiğini gösteren iyi bir örnek. Bütün bunlara pek çok kişi karşı çıkacaktır, ama çok taraflı kurumları (multilateral institutions) ne pahasına olursa olsun savunmalıyız. Sorunları bencillikle ve egoizmle çözemeyiz. Ülkeler çıkarlarını masaya yatırıp bunlar üstünde pazarlık etmeye istekli olmalıdır. 2015 Paris Antlaşması (COP-21) müzakerelerini çok iyi hatırlıyorum, son ana kadar ortada hiçbir anlaşma mevcut değildi. Bütün süreç çok yetenekli diplomatlar sayesinde son gece, son saatte sonuç verdi. Çok taraflı stratejilerin (multilateral strategies) en özel yanı işte bu şekilde kararlılıkla anlaşmaya varmayı bilmektir.

- **COVID-19 pandemisi sürecinde petrol fiyatlarının negatif değerlere indiğini gördük. Ucuz petrol dönemine giriyoruz diyebilir miyiz? Bunun iklim krizine yansıması nasıl olacaktır?**

Sıla Bozok

Gerçekten de petrol fiyatlarında çok ciddi bir düşüş yaşandı, ama fiyatların belirlenme sürecinde talep çok önemli olduğundan ve talepte önemli bir düşüş yaşanmadığından eninde sonunda fiyatlar tekrar fırlayacaktır. Yani fiyatların yükselmemesi için talebi düşürmek gerekmektedir. Birey olarak bu konuda daha çok toplu taşıma aracı kullanarak veya elektrikli ulaşım araçları tercih ederek destek olabiliriz. Bütün suçu tedarikçilere atmamakta fayda var. Fiyatların artmaması için talebimizi düşürerek sürdürülebilir enerjiye uygun kullanımı tercih edersek iklim krizi petrolün ortadan kalkmasından yarar görecektir.

“CLIMATE CHANGE IN ASIA-PACIFIC REGION: SECTORAL RISKS AND CHANGES”

NAİL OLPAK
DEİK Başkanı

CANER ÇOLAK
Genel Sekreter

BARKAN ÖZGÜR
Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı

VOLKAN YÜZER
İş Konseyi Bölge Direktörü
Tel: + 90 212 339 50 80
E-Posta: vyuzer@deik.org.tr

NESLİHAN ONURALP DAMALI
İş Konseyi Koordinatörü
Tel: + 90 212 339 50 18
E-Posta: nonuralp@deik.org.tr

SELMA BARDAKCI
İş Konseyi Koordinatörü
Tel: + 90 212 339 50 37
E-Posta: sbardakci@deik.org.tr

TEMMUZ YİĞİT BEZMEZ
İş Konseyi Koordinatör Yardımcısı
Tel: + 90 212 339 50 35
E-Posta: tbezmez@deik.org.tr

**Please click to watch
the webinar**

For DEİK membership

